Kőszeg, 1905. január hó 29-én.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, és közgazdasági hetilap.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár:
Egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona, egyes szám ára 20 fillér.
Nyilttér sora 40 fillér.
Hirdetés nagyság szerint.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Előfizetési pénzek és reklamációk, Feigl Gyula kiadó czimére küldendők.

XXV. évfolyam. | Felelős szerkesztő: FEIGL GYULA. | 5. szám.

A Városok közterhei.

Hála Istennek tul vagyunk az országos izgalmon, a szavak tengerén, a szónoklások dagályán, a hazabeszélések özönén, a képtelen igéretek soha el nem érhető földjén, — most már az üres politizálásnak minden gyanuja nélkül beszélhetünk arról az általános érdekü kérdésről melyet vetettek föl: a városok közterheiről.

Némely város csak papiron város. Városnak mondják papiron cimtárak és kalendáriumok. De városi életet nem él. Nem hogy hiányozna, de nincs is meg semmi intézménye, a mely városi jellegét megadná. Az hogy közigazgatásának élén polgármesteri ügykörrel felruházott vezető tisztviselő áll, — az még nem adhat városi jelleget egy városnak sem. Városi jellegét intézményei, fejlett kulturája, virágzó ipara és kereskedelme, gócpontra törekvése, egyben egészségi politikája biztositják. A mi legtöbb városunk csonka és béna. Közigazgatása nincs kiépitve. Városi képviselőtestületeinek nagy szervezete utat nyit a demagogiának, vagy legalább is a szük látkörnek. Ismerünk sok várost, a mely éppen a miatt nem haladhat, mert városi szervezete szerint kétszázfőnyi képviselőtestülettel irányozza a közügyeket és összetoborzott a falusi fölfogás, a haladás ellen való gyülölet, a maradiság és minden üdvös alkotás ellen a kerékkötés.

Ezzel szemben van falu, melyben husz ember falusi kupaktanácsbói testületet irányit és kormányoz. A faluban egészség, szellem, mondjuk városi szellem van, mely haladásra inspirálja a lelkeket. Ez a városi szellem elsősorban jól megválasztja, kiket küld a képviselőtestületbe s ott aztán minden egészséges szép szó számithat lelkes fogadtatásra. Nincs kerékkötő, nincs maradiság, nincs obstruktió és nincsenek Börcsök, Gergelyek, a makói bősz interpelláló csizmadia, ki évokig réme volt a makói városias szellemnek s arról nevezetes, hogy 30-40 interpellátiónál kevesebbel sohasem érte be, ha nagyon elemében volt.

Azért abban a faluban, városi intézmények vannak, amott pedig falu van és lesz mindaddig a mig kerékkötő városi közigazgatási szervezetén gyökeresen nem segitenek.

Ám nemcsak azért nem tud kialakulni egy város intézményeiben, mert magistratusának, képviseletének hiányozna hozzá az érzéke, hanem — és a a legtöbb helyen ez — hogy a város roskadozik a városi közteher alatt. Azért van hogy például Szolnokon 94, Mezőturon 104% községi pótadót fizetnek és 50% községi adónál nincs kevesebb egy törvényhatósági városban sem, egy rendezett tanácsu városban sem. A városi pótadókkal javarészt olyanok vannak megterhelve, melyek e mellett horribilis ármentesitési adót viselnek e mellett tetemes egyházi és iskolai teher alatt nyögnek. Váltig hangoztatják itt, hogy a városi közjövedelmeket kell fokozni. De pangó ipari és termelési viszonyaink között melyik város épitsen malmot, téglaégetőt, alakitson városi takarékpénztárakat, a melyek nehézkes közigazgatási szervezetükben oly ellenőrző apparatus és oly hivatalnoksereg alkalmazását teszik szükségessé, hogy elvész a haszon és megsemmisül. E mellett a városi közvagyon ipari vállalkozások kockázatait nem vállalhatja. Számba jön az is, hogy ha köztekintetek miatt a szövetkezeteket uzurpáljuk, ha a városok közjövedelmeik gyarapitása végett ipari vállalkozásokat kezdjenek: mitől éljen meg az ipar és kereskedelem és miből fizessen adót.

A városi köztehernek tetemes része a rendészeti és közbiztonság fenntartására forditott összeg: ezt ha az állam leveszi a városok vállárol, akkor a városi közadók terhe megenyhül s talán nem lesz oly apatikus közöny a városi közintézmények iránt s nem lesznek a kedélyek minden ellen hangolva, a mi pénzkérdés, de a mely szükséges.

A haladás iránt való egészséges érzéknek kétségtelenül helyet kell kapnia képviseletünkben, mert nem szabad a falu szinvonalán lenni azoknak, amelyek a városi fejlődés minden föltételével birnak.

Előfizetési felhivás.

Huszonötödik évfolyam!

A Kőszeg és Vidéke, az egyetlen magyar lap Kőszeg és vidékén.

A Kőszeg és Vidéke nemcsak a házakba, hanem a szivekbe akar hatolni, hogy magyar nyelven magyar érzelmeket keltsen, tápláljon és terjesszen!

Tárca.

Tragédia.

Lement a nap éj szállott a tanyára.
Szőke kis lány a kedvesét de várja.
Várja szegény — várja — várja reggelig,
Mig a szemed rága gyöngygyel: fényes könnyel [megtelik.

Feljött a nap, lemosolyog a tanyára.
Szőke kis lány kedvesét de várja;
Várja szegény, — várja — várja estélyig;
Mig a szeme könnyel, szive bubánattal megtelik.

Csillagtalan éj borult a tanyára.
Szőke kis lány a babáját nem várja.
Várta, várta, de hiába — s azalatt,
Gyenge szive, érző szive bánatába meghasadt.

Baranyay József.

Kályhavásár.

Irta: Pásztor József.

Böde Péter hajnalban kibujt a dunyha alól. Hamarosan kapkodta magára a gunyát, a foga vacogott, a térdei össze verődtek. Dideregve fordult az asszonyhoz aki épen most nyitotta fel a szemét:

Rettentő hideg van:

Az asszony még jobban össze huzta magát, csak az orra hegye látszott ki a piros kockás puha tömeg alól s ugy mormogta:

Meg kék már venni azt az izét!

A vaskemencét?

Az hát:

Igy reggel befűttene kend egy kis csutkatővel, aztán a délebéd is megfőne rajta, aztán meleg lenne...

Az ám! mormogta rá bölcsesen Böde Péter s egy sor vakaródzott. — Hanem hun a pénz?

— Nincs kendnek? — kérdezte az asszony.

Nekem? — felelt esodálkozva Böde Péter Sose vót.

— Pedig én láttam, hogy vót kendnek pénze. Bizonyosan elitta kend.

— Te is tartottál dugaszban pénzt!

Tán elcifrálkottad?

Ezután a kölcsönös gyanusitás után a házaspár hallgatott és fázott. Különösen Böde Péter s a mint a jégvirágos ablakot bámulta a honnét kékes világitás szüródött be a kis házba, elképzelte a vaskemencét minden jó tulajdonságával. A vasárus botra gondolt, ahol a sok-sok vaskemence ki van rakva, mindenik olyan, mint egy ember: lába is van, szája is van, még szeme is, ha pedig teletömik és belégyujtanak, ugy elbeszélget, hogy csupa gyönyörüség hallgatni.

Hanem hát pénzér adják A pénz pedig nem igen volt barátságban Böde Péterrel; a csizmaszárban ugyan rejtegetett vagy két pengőt az asszony elől, de épen azért rejtegette ugy mert egy kis szüzdohányra szánta. Ezt csak nem adja oda kemencére, de nem is elég arra.

Végre is, az asszony talált ki valamit:

— Pedig hitelbe nem ád a vasárus — szólt az urához.

— Biz a' nem — erősitette az ember.

— Menjék el kend édesanyámhoz, neki van péze, kérjék kend kőcsön. Bödének tetszett az eszme. Kölcsön kérni! Esetleg többet, mint a Kemeucze ára. Hogy egy kis papramorgóra is jusson. Ez már beszéd! Kemencze is papramorgó is, a tetejibe még a dohány ára is benne marad a csizmaszárban. Mégis van az asszonynak esze!

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosok 1 mint hathatos ezer: tüdőbetegségeknél, légzőszervek hurutos bajainál, ugymint idült bronchitis, szamárhurut és különösen lábbadozóknál influenza után ajánlatik. — Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolitja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és ize miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszertárakban üvegenkint 4·— kor.-ért kapható. Figyeljünk, hogy minden üveg alanti czéggel legyen ellátva:
F. Hoffmann La Roche & Co. vegyészeti gyár Basel (Svájc).

Ebben a működésünkben azonban nem téveszt-jük szem elől a tapintatosságot: nem ócsárlással, nem kényszerrel, hanem szelid eszközökkel, az érzelem magyarositásával reméljük legjobban szolgálhatni a magyar nemzeti kulturát.

Huszonötödik éve, hogy a lap fönnáll.

Szerény viszonyainkhoz képest igyekeztünk a közönség igényeit kielégiteni.

A magyarositás kedvéért áldozatot hozunk: hozzon hát ezért az olvasóközönség is némi áldozatot a lap támogatásával.

Egy uj évfolyam veszi most kezdetét; legalkalmasabb hát most az előfizetők sorába lépni azoknak, akik eddig lapunkat nemzeti missziójában nem támogatták.

Tisztelettel felkérjük hátralékos előfizetőinket, hogy az előfizetési összegeket lapunk kiadóhivatalának beküldeni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék. A Kőszeg és Vidéke heti lap megjelenik minden vasárnap. Előfizetési dija egész évre 8 k., félévre 4 k., negyedévre 2 k., egyes szám ára 20 fillér. Nyilttér sora 40 fillér. Hirdetés megegyezés szerint dijaztatik.

A közönség szives pártfogását kéri

a Kőszeg és Vidéke
szerkesztősége.

Városi ügyek.

3489/1905.

Kőszeg város-hoz kerestetik egy vágóhidi őr, kinek dijazás évi 200 korona.

Aki ezt az állást elnyerni akarja, jelentkezzék 1905. február hó 10-ig a város polgármesterénél.

Kőszeg, 1905. január hó 21-én.

Dr. Sissovics,
polgármester.

Hirek.

— **Fáklyásmenet.** Városunk polgársága tegnap, szombaton este nagyszabásu fáklyásmenettel ünnepelte a kerület országos képviselőjét *Laehne* Hugót. Este 7 órakor indult a menet a Sziget-utcából a Gyöngyös-utcán s Kosuth-utcán végig. A Rezső térről a Királyuton befordult és a Jurisicsterre tartott. A belvárosban a menet megállapodott a képviselő lakása előtt. Az ablaknál megjelent képviselőt a város polgársága nevében a polgármester üdvözölte. Szünni nem akaró lelkesedéssel fogadta a nagyszámu közönség Laehne Hugó képviselő köszönő szavait, s aztán zeneszóval elvonult. Fél kilenc órakor a mulatóban társas vacsora volt, a képviselő tiszteletére amelyen a város polgársága ugyszólván teljes számban vett részt.

— **Megyegyülés.** A vármegye törvényhatósági bizottsága holnap hétfőn rendes közgyülést tart Szombathelyen, mely közgyülésen a felső-eőri s a szentgotthárdi főszolgabirói állás nemkülönben a megüresedő egyéb állások is betognak töltetni.

— **A honvédzászloalj Körmenden.** A 18-ik honvédzászlóalj két százada f. hó 26-án Körmendre az országos képviselőválasztáshoz volt kirendelve. A zászlóalj *Nedeczky* százados vezetése alatt pénteken érkezett vissza városunkba.

— **Kituntetés.** *Palsovits* János járási csendőr őrmester a koronás ezüs érdemkereszttel lett kitüntetve. A kitüntetést ma dèle ött 10 órakor adja át a honvédlaktanyában *Dondon* Olivér alezredes állomásparancsnok.

— **Tanitok a tuberkulozis ellen.** Lapunk más helyén közöljük a József főherceg Szanatorium Egyesület nek hazafias fölhivását, melyet a városunk és vármegyénk tanitóihoz intézett. Az a körülmény, hogy a tüdőbetegség sorában népnevelő szent hivatásában a magyar tanitóságot támadja meg és igen sok áldozata van, arra inditotta a valóban emberszeretettel és oly buzgalommal vezetett József főherceg egyesületet, hogy valamennyi épitendő szanatoriumában ágyalapitást létesitsen. A magyar tanitóságnak ez alap gyüjtésében lelkes tevékenységére méltán számithat.

— **Választási eredmény.** Az e hó 26-án Kőszegen megtartott képviselő-választás 48-as függetlenségü párt jelöltjének Laehne Hugónak képviselővé való választásával végződött, amennyiben 136 szavazattöbbsége volt.

— **Ostrom a varosházára.** A f. hó 26-án lefolyt képviselőválasztás alkalmával a csendőrség több egyént, köztük két kőszegi lakost is letartóztatot és a városházra bekisért. Az izgékony embertömeg, mely a belvárosban hullámzott, a letartóztatottakat ki akarta szabaditani, és ujabb s ujabb csapatok csatlakoztak az ostromló sereghez. Városunk polgármestere a kaput bezáratva beszédet tartott a néphez, és tapintatos fellépésének meg volt az a sikere, hogy a tömeg mindenféle hatalmi eszköz nélkül is nyugodtan eloszlott.

— **A választási izgalom aldozatai.** A csütörtökön városunkban lefolyt országos képviselőválasztás nem maradt sajnálatos incidensek nélkül. A belvárosban összepontosult ellenzéki választók gyanuba fogtak mindenkit, aki nem volt velük, és nem egyszer kellett a csendőrségnek, közbelépni a megtámadott egyének védelmére. *Szluha* Dénes ügyvéd kőszegi lakost, ki a bálház felé sétált, megtámadták, és mikor menekült, üldözőbe vették. A kertutcában utolérve tettlegesen bántalmazták ugy, hogy elég sulyosan megsebesült. Ugyancsak veszedelemben forgot *Gampert* Lajos kávés és *Kukujevicz* József m. kir. állatorvos, kiket szintén megtámadtak a belvárosban. A rendőrségnek még napokig lesz dolga a vizsgálatok lebonyolitásával. A választás után is fordultak elő kisebb-nagyobb rendzavarások csendháboritas, ablakbeverés, záróra, tullépés stb.

— **Uj gyakorlo lövölde.** A honvédség részére a laktanya mellett uj lövöldét kell fölállitani, az uj gyakorló lövegek részére. Ezek az uj lövegek acélhüvelybe elhelyezet ólomhengerből állanak, mely körülbelül olyan átható képességgel bir, min tegy középszerü vadászfegyver. A kiszemelt helyet 27-én tekintette meg a bizottság, és a hatóság a szükséges elővigyázati intézkedések megvalósitása esetén meg is fogja adni az engedélyt. Az egész lövölde 125 lépés hosszu s 25 lépés széles lesz. A célnál 4 m. magas falkerités, az oldalon pedig erős deszkakerités lesz fölállitva.

- **A legutóbbi marhavásar** mely e hó 25-én tartatott, nem sok forgalmat igért, mert nyilvánvaló volt, hogy a rákövetkező napi képviselőválasztás sok emberrel elfeledteti, hogy vásár van. Minden várakozás ellenére azonban mégis körülbelül 400 állatot hajtottak fel a vásárra.

— **Tüzoltok balja.** Jövő szombaton tartja a kőszegi önkéntes tüzoltó egyesület álarcos bálját, a rákövetkező vasárnap pedig a legénységi bál fog tartani a Mulató helyiségeiben. A közönség nagyban készül a tüzoltó egyesület mulatságaira, melyek mindig jól sikerülnek. Az álarcos baleste 8 órakor kezdődik. Belépő dij 2 korona.

— **Tüzeset.** Mult csütörtökön este 6 óra tájban Rohonc irányában tüztény mutatkozott az égboltozaton, nem csekély riadalmat okozva a képviselőválasztásra egybegyült vidékiekben. Most értesülünk hogy Velem községben égett le két ház. A tüzet valószinüleg gyujtogatás okozta.

— **Bozsok nem kap postat.** A kereskedelmi miniszter Bozsok községet abbeli kérelmével, hogy ott postaügynökség létesittessék, elutasitotta, mert kevés a bozsoki postaforgalom.

— **Vizsgak a közigazgatási tanfolyamon.** A szombathelyi közigazgatási tanfolyamon a félévi vizsgákat befejezték. A 36 hallgató közül 4 pótvizsgára utasittatott.

— **Schöllcshitzi szaritott fözelék** min[illegible] mert legjobb. Egyedüli raktár Waisbecker Ede utóda **Schaar Józsefné** Kőszegen. — Használati utasitásokat ingyen.

Különfélék.

* **Anyakönyvi statisztika.** A kőszegi anyakönyvi-hivatalban az utóbbi időben a következő születési és halálozási eseteket jegyezték be:

Születés.

Január 21-én. Sáphütl Mihály és Koller Teréz fia József, rkath.

Január 22-én. † Kóbor János és Stibeker Mária leánya Mária, rkath.

Halálozás.

Január 21-én. özv. Ritter Jánosné sz. Mayerhofer Zsuzsanna, evang., 88 éves aggkór.

Január 21-én. Nagy Sándorné, sz. Zittrisch Teréz rkath., 65 éves, szivszélhütés.

Január 25-én. özv. Pertorini Nándorné, sz. Badics Zsuzsanna rkath., 68 éves, tüdőgümőkór.

Január 27-én. Randweg Franciska, rkath., 8 hónapos, rangógörcs.

* **Cipötisztitás villamossággal.** Egy Zimmermann nevü amerikai czipótisztitó gépet fedezett föl, melyet villamos erő hajt. E gép talán Amerikában a cipótisztitás viruló iparának véget fog vetni. A készülék főleg egy gömbölyü kerek lapformából áll, mely minden második percben teljesen megfordul. A lapformában hat ülőhely van. Egy körforgásban hatszor szünetel 20—20 másodpercig és e szünetek alatt hajtja végre a cipótisztitást. Aki cipőjét akarja tisztittatni, föllép a lapra és elfoglal egy helyet. Ha aztán a lapforma az első állomásig nyomult, ugy ott az első szünet alatt az első sor kefe a szilárdul álló cipőre ereszkedig és a bőrről minden szennyet eltávolit. A második állomás egy tisztitó szert alkalmaz; a harmadik lekeféli, a negyedik a vikszet alkalmazza és az ötödik végleg kifényesiti. A hatodik állomáson a cipő tükörfényességet nyer. Tiz órai munkaidó alatt 1800 pár cipő tisztitható meg. A gép kezeléséhez csak két ember szükséges. Ezek a jelentkezőkre ügyelnek és a két lóerejü motort kormányozzák.

— **A gyermekbarat király.** Belgrádról irják, hogy Péter király, a ki rövid uralkodása alatt több izben adta jelét demokratikus érzelmének, ugyancsak felhasznál minden alkalmat, hogy a néppel minél jobban megszerettesse magát. Különben nagy kedvelője a szerb király a gyermekeknek. A zord hideg hirtelen beálltával 120 gyermeket öltöztetett fel és a hálás gyermeksereg elment a királyhoz, hogy jótékonyságáért köszönetet mondjon. A gyermekek tanitóik kiséretében vonultak a konak elé és mindegyiken a király ajándékozta uj ruha volt. A király megnyittatta a gyermekek előtt a nagy tróntermet. Midőn a felség megjelent, harsány zsivió kiáltással, fogadták. A király azt a fiut, a ki társai

---

Hanem az öreg asszony csunyán elbánt Böde Péterrel.

Hogy vaskemencze kell nekik! Hát még mi nem kék! Uraskodni akarnak kendtek? — kiabált az öreg asszony.

Böde hiába erősitgette, hogy a bubost nem tudják füteni, mert nincs szalmajuk aztán a kis vaskemencén az ételt is meg lehet főzni, a házban is meleg lesz.

— Főzzenek kendtek a pitvarban, mint eddig, ha pedig fáznak, bujjanak össze; mi is igy tettünk, mikor fiatalok vótunk.

Böde Péter ballagott haza. A lába alatt csikorgott a hó s a fákról a zuzmara a nyakába hullott.

Vasárnap reggel még hidegebb lett. Az asszony is nagyon fázott.

Mind a ketten el voltak szontyolodva.

Böde Péter gondolkozott egy darabig, azután az asszony felé pislogott s csendesen megszólalt:

— Hallod-e? Anyjuk! Nekem vóna két pengőm, odadnám kemencére.

Az asszony dideregve nyögte ki:

— Nekem is van egy.

S előkerült a két pengő a csizmazárból, a sublót aljából a harmadik.

— Háromért csak adnak kemencét — motyogta az ember.

Lealkudjuk — felelte rá az asszony.

Mindketten bementek a vasárus bótba. A pénzt az asszony vette magához s jól bekötözte a zsebkendő sarkába, jól beburkolta magát a nagykendőbe. Az ember is belebujt bekecsébe.

A boltban sokan voltak. A segédek nyitott ajtó mellett sürögtek, forogtak.

Fiatal pirosképü legény ugrott elébük:

— Jó reggelt bátyám uram!

Böde Péter megbiccentette a fejét és csendesen körülnézett a vasárus bótban; nem szót egy szót sem, hanem oda ment a tüzhelyekhez s elkezdett egy drágább fajtát taposgatni.

Hát ilyen kék nekünk, ugy-e — fordult Böde az asszonyhoz.

Az asszony is végig tapogatta a tüzhelyt, fölemelgeté a karikáit, kinyitotta az ajtaját, megnézte a sütőjét s nagy nehezen kimondta:

— Hát ez jó vóna!

— Hogy adja? — kérdezte Böde a vasárus segédet.

Az elevenszemü pirosarcu legény odafordult feléjük, mert közben a többi vevőjével is foglalkozott.

— Ezt, bácsikám? Ennek az ára tiz forint.

Böde az asszonyra nézett, azután a segédre.

— Nagyon drága mondta lassan.

— Dehogy drága — felelte a segéd — sütője is van. —

— Hát minek az? — kérdezte az asszony.

— Minek? Hát ebbe sütik meg kigyelmetek a hurkát, kolbászt, a tepertős pogácsát.

— Mán hogy ebbe! — kérdezte Böde komolyan, egyet nyul a száján, hosszan nézegette a sütőt s csak azután folytatta:

— De mink nem ölünk malacot, igy hát hurkánk se lesz, se kolbászunk.

— Akkor sütő nélkül adunk egyet — mondta a segéd. — Talán jó lesz egy ilyen kerek kis kemence, a tetején karika van, lehet rajta főzni is.

— Ilyet vettek Buzáék is — mondta az asszony.

— Hát azt hogy adja? kérdezte Böde.

— Négy forintért — felelte a segéd.

— Ugyan mán! Hisz alig áll a lábán az a kis kemence szólt gyorsan az asszony

— A rozsda is megette félig! szólt Böde.

— Ez a karika meg kivan csorbulva.

— Hozok másik karikát — szólt a segéd, elszaladt s hozott egy jó karikát.

Az asszony sokáig próbálgatta, igazitgatta a karikákat, —

— Hátha füstöl? szólt aggodalommal.

— Mintha sánta vóna — mondta az ember s néhányszor meglökte a kis pléhkemencét. Miután a segéd körülményesen felvilágositotta a házaspárt a kályha állapotáról és épségéről, az asszony ujra felvette a szót:

— Olcsóbban adja!

— Máskor is ide gyüvünk — tette hozzá az ember.

— Három forint ötven az utolsó ára, alább nem adhatjuk — mondta a segéd s hirtelen másik vevőhöz ment.

— Adja ide kettőért! Hallja az ur? Két pengőt adunk érte! — kiabált az ember.

— Sokat igért kend? — mondta neki haragosan az asszony.

A segéd türelmetlenül ismételte, hogy három ötven az utolsó ára.

— Hun van a gazda? kérdezte Böde. — Gyerünk a gazdához! — Megkövetem azt a kemencét két pengőért — szólt a vasárusnak, aki ujra elmondta nekik, hogy három ötven a kemence utolsó ára s földicsérte a kályha összes jó tulajdonságait.

— Gyerünk másik bótba! — szólt az asszony s nagy sebesen kifelé indultak a bótból.

De az ajtóból visszafordultak. Ujra nézegették a kemencét, kinyitották az ajtóját s igazgatták a karikákat.

— Pedig jó kemence vóna monda az ember — jó meleget adna.

— Azt hát! Kend mán oda adná érte mind a három pengőt. — Nem én, hanem két és fél pengőt, jó

nevében köszönetet mondott, megcsókolta. Majd több kérdést intézett a gyermekekhez azokról a dolgokról, melyeket az iskolában tanultak, végül szives szavakkal elbucsuzott kis vendégeitől.

* **A dominójáték eredete.** A dominojátékot a Monte Cassinon levő kolostornak két szerzetese találta fel. A kolostor lakói egy napon azon tanakodtak, mivel töltsétnének szabad idejüket anélkül, hogy megszegnének hallgatási fogadalmukat. Ekkor két szerzetesnek az az ötlete támadt, hogy négyszögletes kövekkel fognak játszani, amelyek pontokkal voltak ellátva és amelyeket megmutattak egymásnak és egy előbb megállapitott sorrendben egymás mellé raktak. A nyerő olyanformán adta tudtára társának az eredményt, hogy halkan elmondta az esti zsolozsma bekezdő szavait: „Dixi Dominus Domino meo". Az ujjáték nemsokára nagyon kedveltté lett és a megengedett elvezetek sorába került. Akadtak a játéknak kedvelői a kolostor falain kivül is, s a nép a kolostorbeli mondást egyszerüsitette s csak a „domino" szót tartotta fenn; erről nevezték el aztán a játékot is.

* **A béka és a méhek.** Egy amerikai méhész megfigyelte, hogy a békák oly jó helyiismerettel birnak, mint a kutyák, macskák. Eszrevette, hogy méhesénél az egyik kaptár közelében mindig négy nagy béka üldögél melyek a terhelten lehulló méheket kapkodják fel a földről. A méhész ezen békákból harmat megfogott és élénk sárgára befestette és 1200 méter távolra elvitte őket. — Legnagyobb meglepetésére azonban másnap este mindhárom megjegyzett béka a régi helyén ült.

* **Januári halászás Norvégiában.** Január közepén, mikor a nap már kitekinget a sarkkör szélére, a Vestfjord halásztelepein ugyzsólván Norvégia egesz halászsága összegyül; mintegy 40.0 0 halász 9 0 csónakkal jön ide, hogy a tengeri kincseit megszerezzék. Majdnem három hónapig folyik itt télen nagy veszedelmek között a halászok munkája, hogy az ellemekkel vivott kemény harcban az északi aratás dus áldását összegyüjtsék s magukat és övéiket az éhségtől és nyomortól megmentsék.

* **A csiga élete.** Az állatvilág majdnem minden képviselőjéről tudtuk már, meddig él, csak éppen a csiga életkora volt a legutóbbi időkig a természettudósok körében élénk vita tárgya.

Schnall a csiga életkorát egy évben Perieux a a kagylókat 50 60 évben vélte megállapithatni sőt voltak egyesek, a kik a 100 éves csigákat kagylókat éppen nem sorozták a ritkaságok közé.

Goldfuss német zoologusé az érdem, hogy ebbe a a meglehetősen vitás kérdésbe, szorgos kutatásaival világot vetett. — Szerinte a csigák és kagylók vázán a gyürük száma a mérvadó. A hány gyürü, annyi év. Goldfuss 34 csiga- és kagylófajt vizsgálat meg s a következőket találta:

A közönséges uti csiga (Arion empiricorum) a legrövidebb életkoru átlag 1 év. Ennél időbb az iszapi csiga (Limnaea), mely 5—6 évet s a vizi csiga, mely néha 8 10 éves kort ér el. A mocsári csiga (Paludina) 10—12 éves is lehet, de mindezeket tulszárnyalja az Anodonta celleusis, melynek életkora a 30 és 40 év között ingadozik.

A törékeny házikóju kis állatkák tehát, a mint látjuk, elég magas kort érhetnek. „Erhetnek", mondja maga Goldfuss is, mert csodálatos ritka példány éri meg fajának természetszabta határát, minek oka, csodálatos módon, a csiga kalandvágya.

A csiga t. i. módfelett kedveli a gallyakon való sétát Nos, ha a csiga egyilyen magasabb gallyról egy keményebb tárgyra, pl. erősebb faágra esik, saját sulyával eltöri mészalkotta házát s kimulik. Porból lett, porrá lesz.

* **Az angol király mint vadász.** VII. Eduárd nemcsak szenvedélyes vadász, hanem kitünő lövő is. Sandringham környékén nagy kiterjedésü fácánosai vannak, hol többször vadászik a barátaival. A sandringhami vadászatok meglehetősen fesztelenek, mert a király rendesen csak kitünő lövőket szokott meghivni, nehogy rossz lövéseikel a társaságot boszantsák. A király nem szereti a nagy vadásztársaságot s Sandringhamba legfeljebb nyolc ismerősét hivatja meg mivel a vadászat eredménye rendesen mindenkit kilégit. Minden vadászat eredménye 2000—3000 fácán, a mi fogalmat nyujt az ottani vadászterület vadbőségéről. A vadászrengeln megjelenik néha a királyné is, ha éppen Sandringhamban vaay a környékén tartózkodik s ilyenkor a király kifogyhatatlan a vadászelmények elbeszélésben, melyekben walesi herceg korában elég része volt. Ismeretes róla például, hogy indiában egyetlen reggel hat tigrist lőtt. Mig azonban a király walesi herceg korában hihetetlen területeket begyalogolt, most csakhamar fölul vadászponny jára s ugy hajtja a vadat.

Irodalom és művészet.

(*) **A nagyapó zenelő órája.** Most jelent meg Major J. Gyulának kilenc gyermekzongora-darabja. A nagyapó-zenelő órája cim alatt. Minden egyes darab jellegzetes kis genre-kép, mely a gyermekek kedély világának teljesen megfelel s mely technikailag nem haladja túl képességöket. Dallamos, hálás darabok, melyek előadásokra kiválóan alkalmasak. Az egész ciklus 6 koronáért, az egyes számok 1 koronáért kaphatók az összes könyv- és zeneműkereskedésekben és a budapesti dohánytőzsdékben.

(*) **Olvasóinknak ingyen.** Indézkedtünk hogy mindenik olvasónk, ki lapunkra hivatkozik, ingyen és bérmentve kap mutatványfüzetet az „Erdekes könyvtár"-ból, a világ legolcsóbb folyóiratából, melynek előfizetési ára ingyen 100 oldalas naptárral együtt egész évre 2 korona. Tessék tehát levelezőlapon eziránt a kiadóhivatalhoz (Budapest, V., Málman-utcza 2.) fordulni.

Közgazdaság.

§ **Mely körülmények teszik szükségessé a nitrogén trágyázást.** A nitrogén trágyázásnál több körülmény veendó figyelembe, mert a nitrogén trágya a többi műtrágyaféléktől elütöleg több szempontból alkalmaztatik. A trágyafélék s különösen a műtrágyafélék alkalmazásuk oka nem más, mint termányeink termés hozamának növelése s csak nagy ritkán alkalmazuk azokat más okból, mint pl. a szuperfosztátot azon célból, hogy ez által terméseink minőséget is javitsuk. De a főcél mégis mindig az előbbi marad. Nem igy van a nitrogéntrágyáknál s ezek közül is különösen a chilisalétromnál, mert ez nemcsak terméseink fokozása szempontjából használtatik, de védekezési eszközül is.

A nitrogéntrágya alkalmazása különös fontossággal bir oly növényeknél melyek sok növényi és állati ellenség bántalmának vannak kitéve, melyeknek termelése tehát nagyobb rizikóval jár Jelentékeny szerepe van továbbá a nitrogéntrágyázásnak olyan talajokon is melyek nitrogénben szegények s igy alkalmazásával a növények kezdetleges fejlődését és megerősedését biztosithatjuk, s igy a későbbi tenyészetre s a termésre is befolyhatunk általa, vagy továbá rosszul telelt vetéseink fel segélyezésére is használhatjuk. Végül figyelembe jön mint tulajdonképeni trágyaszer, midőn directe a termésfokozása céljából alklmazzuk azt.

A első szempont minden növénynél figyelembe jöhet, mely fejlődése kezdetén különböző bántalmaknak van kitéve, mert mint emlitettem, igy igen sok esetben elhárithatjuk a bajt és biztosithatjuk termésünket. A második esetben minden növénynél és minden talajnemen alkalmazandó tekintet nélkül arra, hogy a talaj tartalmazhatja azt a nitrogént oly könnyen oldható és felvehető alakban, mint hogy az a chilisalétromban van. A rosszul telelt és gyenge vetések pedig, csakis a legkönnyebben oldódó s jóformán kész oldatokból birnak táplálkozni. A harmadik, azaz a tulajdonképeni trágyázási szempont már nem jöhet figyelembe minden növények két osztályba sorozhatók, u. n. pillangós virágu és nem pillangós virágu növények. A pillangós virágu növények nem vonak ki a taljból nitrogént, hanem a levegő szabad nitrogénjét kötik le s ezt halmozzák fel a gyökereiben elvelyezett nitrogén-gumókban s igy hát nemhogy szegényebbé tennék a talaj, de még inkább növelik annak nitrogén-tartalmát. A nem pillangós virágu növényeknél a chilisalétrom trágyázási szempontból alkalmazandó, mert ezek már jelentékeny mennyiségü nitrogént fogyasztanak el.

§ **Milyen mélyre szántsuk alá az istalótrágyát.** Miután utobbi időben a mély szántás előnyei oly sokszokszor lett a szaklapokban hangoztatva, bizonyára gazdatársaim közzól igen sokan vannak abban a nézetben, hogy az istálótrágyát is jobb minél mélyebben alászántani. Pedig az nézett határozottan téves; az istállótrágyát nem mélyen — hanem középmélyen kell alászántani.

Az istálótrágyában levő tápláló anyagokat a növények legnagyobb részben nem képesek eredeti alakjukban felvenni s a szerves nitrogénnek előbb korhadás utjan át kell alakulni salétromma, a mi pedig csakis a levegő hozzájárulásával történhetik meg A mennyire kivánatos tehát hogy a trágyát a trágyatelepen a levegő behatolásától megóvjuk az által, hogy trágyalével öntözzük, letapostatjuk, esetleg földdel is felhánytatjuk ép oly kivánatos, hogy az alászántott istálótrágyához a levegő minél jobban hozzá férhessen, s ezért nem szabad mélyen alászántani. Ha az istállótrágya nagyon mélyen szántatik alá, igen lassan fog bomlani elszenesedik és ható képességét elveszti, mert az organikus mirrogenből ammoniak s ebből salétrom csak bakteriumok közremüködésével lehetséges, a melyek tenyésztéséhez levegőre okvetlenül szükség van. De csekélyen sem célszerü az istállótrágyát alászántani, mert a talaj legtelsó rétege száraz már pedig bomlásához nemcsak levegő de nedvességre is van szüksége. Mindkét feltételt legjobban ugy adhatjuk meg a trágyának, ha középmélyen szántjuk alá. Ugyanez mondható a zöldtrágyáról is. mertt az alászántott zöldtömegnek gyorsan kell elkorhadni. hogy szerves nitrogénjét a zöldtrágyát követő növény már salétrom alakjában találhassa és használhassa fel. Közepes mély szántás esetén is a zöldtágya kelló hatást csak az esetben fog kifejteni, ha vele egyidejüleg szuperfoszfát, vagy foszfortrágya is alkalmaztatik, mert a zöldtrágya foszforban szegény, holott talajainak éppen foszforsav szükséglete igen nagy.

---

kis kemence s nyomban odakiáltott a vasárusnak: — Hát hallja-e? Két és fél pengőt adok ezér a rossz kemencéért! Adja ide nem bánja meg! De a vasárus hidegen csóválta a fejét. — Gyerünk! kiáltott Bóde szigoruan. — Van még több vasárus is! — s kimentek a boltból.

Egy darabig az ajtó előtt ácsorogtak, arra vártak, hogy vissza bivják őket, de miután ez nem történt meg nagy nehezen megállapodtak abban, hogy oda adják a a három forintot. Böde visszament a bótba s a markába vitte a pénzt is. Oda állott a pénztár elé s bilszkén letette a három pengőt.

— Hallja az ur! Ne mondja, hogy cigánykodunk: megadjuk a három pengőt.

— Három ötven — felelte szigoruan a vasárus.

Ez teljesen kihozta a sodrából Bódét. Miután több pénze nem volt, mérgesen és megvetéssel ott hagyta a vasárus bótot.

Szótlanul ballagtak. Az utcájuk, a kis nádas házak belefuiladtak a hideg, fehér ködbe. Bódének vörösre csipte az orát, tülét a hideg.

A mint beléptek a házba, Böde megszólalt:

— Hát kemence nincs, hanem, aztán a zsebét tapogatta, ravaszul mosolyogva előhuzott valamit a zsebéből s a markában szorongatta.

— Mi van kend kezében? — kérdezte az asszony.

— Hát izé, he-he nevetett az ember, a szemével hunyoritott. — Hát izé . . . elhoztam a vasárustól egy kis karikát.

— Ej meg egy nagyot! — szólt az asszony a kosárba nyult s onnan huzott elő egy nagy karikát.

Az ember nevetett s a két karikát kezdte összeilleszteni, aztán megszólalt:

— Anyjuk te! Tán lehetne, he-he . . . tán kemencét is szerezni . . . tán lehetne.

Mindazoknak, kik drága jó feleségem elhunyta alkalmából részvét-nyilvánitásukat kilejezték, legmélyebb hálás köszönetemet jelentem.

Köszeg, 1905. jan. 25-én.

Nagy Sándor.

Szives figyelembe!

Bátorkodom a n. é. közönségnek becses tudomására adni, hogy **Köszegen Várkör 132.** szám alatt

fehérnemü-tisztitó és fényvasaló-intézetet

nyitottam.

Elvállalok fehérnemü mosást és vasalást, valamint a keményitett fehérnemük fényezését, továbbá csipkefüggönyök kifeszitése és cimre való festését. Ugyszintén elvállalok mindenféle piperemunkákat.

Magamat a n. é. közönség szives pártfogásba ajánlva maradok

kiváló tisztelettel

Bazsika Ferenené,
fehérnemü tisztitó-intézet.

Kiadó-lakás.

A Kossuth Lajos-u. 711. sz. házban 3 szoba, 1 előszoba, konyha, éléskamra stb. máju- 1-ére kiadó. Bővebbet Schlögl Frigyes üvegkereskedésében.

1/2 palack K. 2·60 1/1 palack K 5·—.

MÜHLE VILMOS

cs. és kir. udv. szallito **Temesváron**

Mag-, növény-, rózsa-, fák- stb.

nagytenyészet.

(Tenyészterület: 62 hold = 37 hektár.)

Magvakból és virághagymákból a legjobbat.

A legnemesebb gyümölcs-, diszfa- és cserjéket.

A legszebb fenyőféleket és cserjéket.

Képletekkel bőven ellátott leiró katalogusok ingyen.

Postaszállitmányok magvakkal 5 kor. felül bérmentve.

Minden egyes szállitmányhoz „Mühle tanácsadója a kertmivelésben", a legjobb kertészeti kézikönyv, ingyen mellékeltetik.

Szélhajtó göresszüntető

Bibergeil-cseppek.

Étvágygerjesztő és emésztést elősegitő háziszer.

Egy üveg ára 1 korona.

Két üvegnél kisebb szállitmány (utánvétel k 2.50) postán nem küldetik — Megrendelhető

BITTNER GYULA gyógyszertárában

Gloggnitz, (Alsó-Ausztria).

Iszákosság nincs többé!

Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy csomag Cozaport Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyforman adható az illető tudta nélkül

A Cozapor többet ér, mint a világ minden szóbeszéde a tartózkodásról, mert csodahatása ellenszenvessé teszi az iszákosnak a szeszes italt. A Coza oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér vagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető mégcsak nem is sejti mi okozta javulását.

Nemrégiben egy fiatal asszony nekünk körülbelül a következőt mesélte:

„Igen én is használtam ezt a remek szert a férjem tudta nélkül és hála Isten teljesen segitett rajta. Jó férj volt józan állapotban, de sajnos, majd mindig részeg volt. Folytonos félelem, aggodalom és kétségbeesés, szégyen, becstelenség és szegénység közepette éltem! De minek is meséltem volna el másoknak? Nem csodálatos-e igazán, hogy egy asszony a dolgát ekképen irányitsa és otthonát, gondterhes tűzhelyét örömpalotává tudja varázsolni?"

Coza a családok ezreit békitette ki ismét, sok sok férfit a szégyen és becstelenségtől megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Tömérdek fiatal embert a jó utra, és szerencséjéhez segitett és sok emberek életét számos évvel meghosszabbitotta.

Az intézet mely a Cozapor tulajdonosa, mindazoknak kik kivánják egy próba adagot dij és költségmentesen küld, hogy igy bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezeskedünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

Coza institute (Dept. 68.) 62 Chancery Lane. London W. C. Anglia.

(Levelek 25 fillér levelezőlapok 10 fillére bérmentesitendők.)

Csalhatatlan csodás eredmények.

Wilhelm Ferenc urnak, gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállitó Neunkirchen, Alsó-Ausztria.

London

Évek óta használom az ön Wilhelm-féle antiarthritikus antirheumatikus vértisztitó-teáját, mert csak ez tudott megszabaditani erős rheumától.

Tisztelettel **Dorn C. F.**

London 46. Museum Street, a British Museum mellett.

Wilhelm Ferenc urnak, gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállitó Neunkirchen, Alsó-Ausztria.

Oroszmező

Nem mulaszthatom el Nagyságoddal legtisztelettelje sebb köszönetemet kifejezni a küldött Wilhelm-féle antiarthritikus antirheumatikus vértisztitó teáért, miután két teljes esztendőn keresztül lábaimon rettenetes rheumával kinlódtam és azon vértisztitó teájának használata által ettől megszabadultam, amit tehát most és a jövőben a közönségnek tudomására hozok.

Lekötelezettje

Ruhestörer Henrik, adófőfelügyelő

Kapható Franz Wilhelm, gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállitónál Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint a nevesebb gyógyszertárakban és drogueriákban

1 csomag ára 2 k, 1 postacsomag = 1 csomag ára 24 k. Bérmentve minden magyar postaállomásra.

Első kézből, a gyárban vásárol Ön olcsón és legjobban!

Első magyar villamos erőre berendezett hangszergyár

STOWASSER J.

király udvari hangszergyár, hadsereg-szállitó, a Rákóczi javitott tárogató és a hangfokozó gerenda feltalálója

BUDAPEST, II., LÁNCHID-U. 5. SZ.

A ánlja saját gyárában készült, az általánosan elismert különleges specialitást fa-, réz-, fuvó és vonós hangszereit, cimbalmokat, stb.

Legnagyobb raktár és gyár.

Hegedűk 3·—, 4·—, 5·—, 6·— fortintól feljebb a legjobb felszerelessel.

TÁROGATÓ rózsafából, ujezüst billentyűvel és iskolával 5·— forttól feljebb.

Hangfokozó gerenda — bármely hegedű vagy gordonka sokkal jobb, erősebb és legyakrabb kangon nyer (diszérmek); hegedű javitással 4·— frt.

Harmoniumok, világhiru legjobb gyártmány, 60 forttól feljebb.

Harmonikák szépen erős, puszta hangtalan hangolás 2·50, 3·—, 4·—, 5·—, forttól feljebb, különleges acélhangu hangversenyharmonikák, saját minták.

Szerszámok teljes felszerelése, olcsón és jó minőségben, a hadsereg és a legtöbb katonai zenekarok szállitója vagyok.

Javitások az összes hangszerekre a legkülönlegesebb szakszerű pontossággal. Jutányosan eszközölhetők.

Kezesség minden egyes hangszerre.

Kivitel nagyban és kicsinyben

Árjegyzék minden hangszerről kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Védjegy: „Horgony".

A Liniment. Capsici comp. a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régjónak bizonyult háziszer, mely már több mint 35 év óta legjobb fájdalomcsillapitó szernek bizonyult köszvenynél, csúznál és meghűlésnél bedörzsölésképpen használva.

Figyelmeztetés. Sikány hamisitványok miatt bevásárlásnál óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony" védjegyével és a Richter czégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 kor. és úgyszólván minden gyógyszertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Richter gyógyszertára az „Arany oroszlánhoz", Prag ban, Elisabet strasse 5 szám. Mindennapi szétküldés.

Köhögés, rekedtség és torrut ellen nincs jobb a RÉTHY-féle

pemetefű cukorkánál!

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-felét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.

Csak RÉTHY-félét fogadjunk el!

Meghivás.

A kőszegi takarékpénztár

folyó évi február hó 26-án d. e. fél 11 órakor

Kőszegen saját helyiségében tartandó

rendes évi közgyülésére.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése, az 1904. évi üzlet kimutatás és mérleg előterjesztése, a tiszta nyereség felosztása és a felmentvény megadása feletti határozathozatal.

2. 6 igazgatósági tagnak 3 évi, 1 igazgatósági tagnak 2 évi és 1 felügyelő bizottsági póttagnak 1 évi időtartamra való választása.

Kőszegen, 1905. évi január 13-án.

Az igazgatóság.

A közgyülésen az a részvényes bir szavazati joggal, a kinek részvénye 3 hónappal a közgyülés előtt a takarékpénztár részvénykönyvében nevére bejegyeztetett s a ki részvényét a szelvényivel együtt 8 nappal a közgyülés előtt a takarékpénztárnál letette.

Az üzlet kimutatás és mérleg a közgyülést megelőzőleg 8 nappal az intézet helyiségében betekinthetők.

(Utánnyomat nem díjaztatik.)

Fekélyes betegek

még olyanok is, kik sehol sem találtak gyógyulást, kérjen Ausztriából ingyen árjegyzéket és hitelesitett köszönő iratokat.

ROLLE C. W. gyógyszerész.

Altonán, (Elbe).

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen